

СЛОВОВІРНІ ОДИНИЦІ У СТРУКТУРІ ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ
ІНСТРУМЕНТАЛЬНОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (ДІАХРОННИЙ АСПЕКТ)

У статті висвітлено питання системного вивчення дериватів з інструментальною семантикою та визначення їх місця у структурі функціонально-семантичного поля інструментальності в англійській мові. Досліджено способи словотворення, дериваційні моделі та визначено фактори, що вплинули на еволюцію інструментальних дериватів упродовж VII-XVII ст.

У сучасній функціональній граматиці дедалі більшого значення набуває історичний підхід до вивчення мовних одиниць, що сприяє поясненню процесів становлення та еволюції функціонально-семантичних полів (ФСП) у конкретних мовах на різних етапах їх розвитку [1: 244-250; 2].

Інструментальність є відмітною ознакою сукупності різнорівневих мовних одиниць, які інтегруються на підставі їх спільної функції. Загальним значенням функціонально-семантичної категорії інструментальності (ФСКі) є опосередкований характер цілеспрямованої дії суб'єкта на об'єкт. ФСКі є підгрунтям для моделювання функціонально-семантичного поля інструментальності (ФСПі) – певним чином організованої системи елементів лексичного, словотвірного та граматичного рівнів [3: 146].

Особливості функціонування словотвірних засобів вираження інструментальності досліджувалися на матеріалі сучасних російської, української та німецької мов [4; 5; 6; 7; 8; 9], тоді як діахронний аспект цієї проблематики, зокрема в англістиці, залишається нерозкритим. Важливим завданням видається вивчення з функціонально-семантичних позицій словотвірних реалізацій ФСКі в англійській мові VII-XVII ст. Актуальність нашого дослідження зумовлена потребою системного вивчення словотвірних одиниць з інструментальною семантикою з метою визначити місце останніх у структурі ФСПі в історії англійської мови.

Об'єктом дослідження є словотвірні засоби маніфестації інструментального змісту в давньо-, середньо- та ранньомовноанглійській мовах. Матеріалом слугують текстові фрагменти, виділені методом суцільної вибірки з пам'яток писемності окреслених періодів. Окрім того, використано матеріал словників, побудованих на історичних принципах (загальна кількість прикладів – 624).

Структурна організація ФСПі залежить від особливостей функціонування форм інструментальної категорії. Розрізняють предметну інструментальність (ЗНАРЯДДЯ) та непередметну (СПОСІБ). ЗНАРЯДДЯ – це предмети, за допомогою яких суб'єкт цілеспрямовано виконує певну дію. Під СПОСОБОМ розуміють процедуру, прийом виконання дії, окрему операцію. Відрізняючись субстанціонально як процес і предмет, СПОСІБ і ЗНАРЯДДЯ об'єднуються функціонально своїм інструментальним відношенням до дії та виступають як ЗАСІБ її виконання. Відповідно, ФСП інструментальності має поліцентричну структуру, яка містить два мікрополя – ЗНАРЯДДЯ та СПОСІБ [3: 146].

Мовні одиниці ФСПі, зокрема словотвірні, вивчаються з опорою на поняття "інструментальна категорійна ситуація". За О.В. Бондарком, загальна сигніфікативна ситуація висловлення складається із комплексу категорійних ситуацій, одна з яких може бути домінуючою, а інші – фоновими. При домінуванні у висловленні інструментальної ситуації (ІС) акцентується момент опосередкування в цілеспрямованій дії суб'єкта (агенса) на об'єкт (пацієнс). ІС репрезентує інструментальну категорію, спираючись на елементи різних мовних рівнів, що взаємодіють у висловленні. Важливе місце в ІС відведено предикатам цілеспрямованої дії, які визначають не тільки семантичні ролі учасників (агенса, пацієнс, інструмент та ін.), але й лексико-семантичні характеристики слів, що заповнюють аргументні позиції, зокрема інструментальну [10; 11: 125]. Наведемо декілька прикладів інструментальних ситуацій, у яких ФСКі реалізується елементами словотвірного рівня:

- (1) *bot I haue na tome ham to mouþ* (Cursor Mundi) – "Але в мене немає часу говорити про нього"; (імен. *mouþ* – "рот").
- (2) *<...> how am I beguiled!* (Shakespeare, Twelfth Night) – "Як мене ошукують [дурять за допомогою хитрощів]!"; (сер.-англ. дієсл. *gilen* – "зраджувати").
- (3) *<...> mid eoferspreytum* (Beowulf) – "за допомогою спису для полювання на вепрів"; (імен. *eofer* + *spreyt*).
- (4) *How they foyned with daggers and with swerdys* (Lydg. ST, Arun 119). – "Як вони вдарили кинджалами та мечами"; (імен. OF. *dague*).
- (5) *Chyppunge of ledyr or clothe, or other lyke* (Prarv., Hrl. 221) "Обрізання шкіри, полотна чи чогось подібного"; MED: (1440) *chippinge* – дія, пов'язана з різанням чи обрізанням за допомогою гострого інструмента (дієсл. *chip* – "рубати, обрізати").

У реченнях (1)-(2) предикати цілеспрямованої дії *to mouþ* і *to beguile* є словотвірними одиницями, що експлікують відповідно ЗНАРЯДДЯ і СПОСІБ дії. Категорія інструментальності у прикладах (3)-(5) реалізована іменниками-дериватами, які в таких ІС є аргументами предикатів цілеспрямованої дії. Такі похідні слова вживаються в нашому матеріалі при вираженні як ЗНАРЯДДЯ (3)-(4), так і СПОСОБУ дії (5).

Зазначимо, що вивчення одиниць словотвірного рівня ФСПі потребує не тільки функціонально-семантичного дослідження останніх як учасників ІС, але й словотвірного аналізу: виявлення твірної основи похідного слова, визначення його форманта, тлумачення словотвірного значення та встановлення способу деривації. Така особливість зумовлена проміжним положенням, яке займає словотвірний рівень відносно лексичного та граматичного рівнів ФСП інструментальності [12].

Лексичні характеристики інструментальних дериватів обов'язково враховуються у процесі семантичного виведення похідних основ від твірних. Наприклад:

(6) Ø: *næglian* – "забивати цвяхами" (імен. *nægel* – "цвях"); *hlidan* – "закривати кришкою" (імен. *hlid* – "кришка");

(7) *for-*: *fordċian* – "оточити ровом" (дієсл. *dċian* – "рити каналу").

З іншого боку, словотвірний рівень ФСПі має тісні зв'язки із граматичним (морфологічним, на підставі забезпечення частин мови певними стандартними афіксами, та синтаксичним як підгрунтям більшості словотвірних процесів) [1].

Відомо, що в історії англійської мови відсутні спеціалізовані засоби словотворення, які передають інструментальне значення, оскільки словотворчі форманти переважно багатозначні й не мають чіткої акціональної спрямованості. Однак окремі з них можуть впливати на семантику твірної основи, актуалізуючи при цьому значення ФСКі. Для інструментальних дієслів це префікси *be-*, *for-*, *on-*, *æt-*, *dis-(de-)*, *en-(em-)* та суфікси *-s(-ian)*, *-ise(-ize)*.

Префікс *be-(bi-)* належить до давньоанглійських префіксів: *bedċian* – "укріпити за допомогою стіни" (дієсл. *dċian* – "рити каналу"); *begirdan* – "підперезуватися [паском]" (дієсл. *girdan* – "пов'язати навкруги"). У середньоанглійській мові (поч. XIV ст.) нами зафіксовано вживання цього префікса при утворенні інструментальних дієслів, твірною основою яких є французькі запозичення: *bi-gċlen* – "ввести в оману" (від. дієсл. *gċlen* – "зраджувати"; OF. *guiler*). Відмітимо, що найбільш продуктивний при створенні інструментальних дієслів давньоанглійський префікс *be-* зберігся і в сучасній англійській мові [13: 79-81; 14: 104-105]. Напр.: *beguile*.

Префікс *for-* притаманний інструментальним дієсловам з деструктивною семантикою. Наприклад: *forbiernan* – "знищувати вогнем" (дієсл. *biernan* – "горіти"). У середньоанглійській мові він перестав виступати активною словотвірною моделлю, і хоча на початку XIV ст. ще зустрічаються такі новоутворення, як *for-hang* – "стратити шляхом повішання" (дієсл. *hang* – "вішати"), у ранньоніовоанглійській мові вони вийшли з ужитку [15: 181].

Малопродуктивним при створенні інструментальних дериватів в давньоанглійській мові слід вважати префікс *on-*, напр.: *ongierwan* "одягати [за допомогою одержі]" (дієсл. *gierwan* – "підготувати"), *ondrædan* – "лякати [жахом]" (дієсл. *drædan* – "лякатися"), *ondræncan* – "п'янити [вином]" (імен. *drænc* – "напій"). У ранньосередньоанглійській мові зустрічаються лише окремі приклади його вживання: *on-tenden* "спалювати на вогні" (дієсл. *tenden* – "розпалювати").

Локативний префікс *æt-* в інструментальних дієсловах нами зафіксовано лише в давньоанглійській мові: *ætgeniman* – "забирати силою" (дієсл. *geniman* – "забирати").

Наприкінці XIV ст. в англійській мові з'являються похідні інструментальні дієслова романського/латинського походження з префіксами *dis-(de-)* та *en-(em-, an-)* [14: 105; 16: 106; 17: 252]. Напр.: *dis-crāsen* – "вразити хворобою" (ML. *discrāsiare*). У ранньоніовоанглійській мові дериваційні моделі з префіксами *dis-(de)* та *en-(em-, an-)* поширюються на давньоанглійські твірні основи. Привертає увагу той факт, що префікс *dis-* найчастіше зустрічається у мовленні аристократичних кіл. Так, В. Шекспір вживає такі деривати виключно з метою характеризувати мовлення людей, що належать до верхівки суспільства [18: 208-209].

Показово, що інструментальні дієслова-деривати, утворені за допомогою префіксації, експлікують у нашому матеріалі переважно СПОСІБ дії.

Предикати з інструментальною семантикою, що утворювалися в давньоанглійській мові за допомогою суфіксації, репрезентують як ЗНАРЯДДЯ (8), так і СПОСІБ (9) дії. Напр.:

(8) *-s(-ian)*: *metsian* – "годувати їжею" (імен. *mete* – "їжа");

(9) *-s(-ian)*: *egsian* – "примушувати страхом = лякати" (від імен. *ege* – "страх").

Слід зазначити, що у середньоанглійській мові суфікс *-s-* вийшов з ужитку, поступившись суфіксу романського походження *-ise(-ize-)* [19: 252]. Пор.: сер.-англ. *cauterizen* (ML) – "припікати" (імен. *cauterie* – "припікання"; Lat. *cautērium*); рнн.-англ. *anatomize* – "анатомувати" (імен. *anatomy* – "анатомування").

Найбільш продуктивною моделлю для дієслів, що експлікують ЗНАРЯДДЯ дії, на наш погляд, слід вважати конверсію. Наприклад:

(10) двн.-англ. *clawan* – "дряпати пазурами" (імен. *clawu* – "пазур"); *glæsen* – "склити" (імен. *glæs* – "скло");

(11) сер.-англ. *botonen* (1385 р.) – "прикрашати гудзиками" (імен. *boto(u)n* – "гудзик"; OF. *boutoner*); *borduren* (1425 р.) – "обрамляти" (імен. *bordure* – "облямівка"; OF. *bordēure*);

(12) рнн.-англ. *to shoe* – "підкувати" (імен. *shoe* – "підкова"); *to bar* – "закрити ґратами" (імен. *bar* – "ґрати").

Зауважимо, що з другої половини XIV ст. базою для інструментальних дієслів, що утворювалися шляхом конверсії, стали іменники, запозичені з латини та французької.

Конверсія, як спосіб творення іменників з інструментальною семантикою, виявлена нами в пам'ятках середньоанглійського періоду при експлікації ЗНАРЯДДЯ (13) і СПОСОБУ (14) дії. Напр.:

(13) *Forwroght wit his hak and spad Of him-self he wex al sad* (Cursor Mundi, 1239-1241 pp.) "Сам скоївши злочин мотикою та заступом, він засмутився"; *hak, hakke* – "важке сільськогосподарське знаряддя з довгою ручкою і поперечним лезом для копання" (від дієсл. *hakken* – "копати").

(14) *For I mi dowhter schal tomorwe Tohewe and brenne..Thurgh min avou* (Gower, Confesio Amantis) – "Тому що клятвою мою я зобов'язаний вбити і спалити на вогнищі свою доньку"; *avou(e)* – "клятва" (від дієсл. *avouen* – "клястися"; OF. *vouerl*).

Такі деривати нечисленні в середньоанглійській мові, набувають поширення в ранньоніовоанглійський період.

Іншим способом деривації інструментальних іменників є суфіксація. У давньо- та середньоанглійській мовах спеціалізовані ЗНАРЯДДЯ утворювалися від дієслів шляхом додавання до твірної основи суфікса *-el(s)*. Напр.: двн.-англ. *cnyttels* – "голка" (дієсл. *cnyttan* – "зв'язувати"); *brædels* – "покривало" (*breadan* – "покривати"); сер.-англ. *bindel* – "кріплення для коліщатка" (дієсл. *binden* – "зв'язувати"; двн.-англ. *bindan*); *dibbel* – "кіл" (дієсл. *dibben* – "опускати"). Внаслідок фонетичних змін цей суфікс перетворився на *-le* у ранньомовноанглійській мові. Напр.: *handle* – "держак".

У пізній середньоанглійській мові інвентар суфіксів для позначення ЗНАРЯДДЯ дії розширюється завдяки переходу інструментальних функцій від *-el(s)* до давньоанглійського суфікса *-er(e)*. Цікавим є те, що протягом VII-XI ст. референти, утворені від твірної основи шляхом додавання агентивного суфікса *-er(-our)*, позначали переважно осіб – представників певної професії [19: 52-53]. Спорадично вони переосмислювалися як ЗНАРЯДДЯ-істоти й заповнювали інструментальну позицію у висловленні. Як результат, відбувався метонімічний перенос із назви особи-працівника на спеціалізоване ЗНАРЯДДЯ його праці [20: 298]. Напр.:

(15) gravere (двн.-англ. *grafere*) а) гравер; б) гравірувальний інструмент (1413 р.);

(16) beter (двн.-англ. *beatere*) а) той, хто б'є батогами; б) інструмент для биття (1338 р.).

З іншого боку, поширення в мові XIV ст. похідних із романських мов, що містили в собі такий суфікс та позначали спеціалізовані ЗНАРЯДДЯ (*angler* – "наріжний камінь" = міцний камінь, що зв'язує стіни будівлі та підтримує її; OF *anglere*, L. *Lapis angularis*), на наш погляд, також вплинуло на появу *-er(-our)* в номенклатурі інструментальних суфіксів (XV ст.). Напр.:

(17) 1407 р.: framer – "теслярський інструмент" (дієсл. *framen* – "прикріплювати");

(18) 1410 р.: gresour – "великий камінь, що використовують для загострення інструментів муляра".

У ранньомовноанглійській мові деривати з суфіксом *-er* поширюються й навіть експлікують СПОСІБ дії. Напр.:

(19) <...> *Bedlam beggars who <...> with this horrible object, from low farms, | poor pelting villages, sheep-cotes and mills, | sometime with lunatic bans, sometime with prayers, | enforce their charity* (Shakespeare, *King Lear* 2.3).

СПОСІБ дії в окремих випадках реалізований за допомогою іменників з абстрактною семантикою із суфіксом *-ung (-ing)* [21: 122]. Напр.:

(20) двн.-англ. *bating* – "мотузка; предмет, який використовують для утримання чого-небудь" (дієпр. II *bætte* – "затиснений");

(21) сер.-англ. *batering* – "дроблення" (дієсл. *bat(e)ren* – "дробити");

Значна кількість давньоанглійських словотвірних іменників, що вживалися для експлікації ЗНАРЯДДЯ дії, утворювалася шляхом словоскладання. Як свідчить аналіз матеріалу, найбільш поширеними є ЗНАРЯДДЯ-композиції у поетичних творах як результат спеціального стилістичного прийому акцентуації певної властивості предмета (кенінги). Типовими дериваційними моделями при цьому є N+N>N (22), Adj+N>N (23) та V+N>N (24). Напр.:

(22) *beado-wæpen, beadu-lyma* – "меч"; *boge-fydder* – "сайгак";

(23) *gealo-rand* – "щит";

(24) *ceorf-æx* – "сокира".

За даними Д. Кастовські, композиції складають третину лексики давньоанглійської поезії [22: 172]. З відмиранням специфічного поетичного жанру в мові XII ст. більшість композитів вийшла з ужитку [23: 57]. У середньоанглійський період творення нових номінативних одиниць шляхом словоскладання є менш поширеним внаслідок появи великої кількості слів іншомовного походження, що виражали ЗНАРЯДДЯ, напр.: *amrole* – "посудина для зберігання священного масла", *arblaste* – "пристрій для метання снарядів". Лише частина композитів залишилася на позначення спеціалізованих ЗНАРЯДЬ:

(25) N+N>N: *al-gel* "спис для лову риби";

(26) N_{comp}+N>N: *axel-tre nail* "вісь для скріплення колісного валу";

(27) V+N>N: *boche-vampe* "інструмент чоботаря", *groupen iren* "знаряддя для рифлення".

У ранньомовноанглійській словоскладання знову поширилося, однак не настільки, як у давньоанглійській мові. Головними словотвірними моделями для ЗНАРЯДДЯ є N+N>N (28), N_s+N>N (29) та V+N>N (30), напр.:

(28) *nether-stocks* – "наколінники"; *goose-pen* – "гусяче перо";

(29) *ratsbane* – "щуряча отрута";

(30) *wain-ropes* – "мотузки для воза, в який впрягають бика".

Слід додати, що у середньоанглійських пам'ятках нами виявлені поодинокі випадки вираження інструментального значення шляхом компресивного словоскладання (телескопії). Напр.:

(31) *chytelle* (1387 р.) – "інструмент для копання" (імен. *chiles* + *thwitel*).

Словотвірні засоби позначення інструментальності в англійській мові VII-XVII ст. є конститuentами мікрополів ЗНАРЯДДЯ та СПОСОБУ (табл. 1):

Таблиця 1.

Словотвірні засоби експлікації ФСКі в англійській мові VII-XVII ст.

Конституенти ФСПі (624 одиниці)			мікрополе ЗНАРЯДЦЯ			мікрополе СПОСІБ		
Словотвірні одиниці	Спосіб словотворення	Словотвірн.- англ. модель	двн.- англ.	сер.- англ.	рн.- англ.	двн.- англ.	сер.- англ.	рн.- англ.
Дієслова-деривати	префіксація	be+V>V	-	-	-	30	14	10
		for+V>V	-	-	-	10	4	-
		on+V>V	-	-	-	2	1	-
		æt+V>V	-	-	-	1	-	-
		dis+V>V	-	-	-	-	15	17
		en+V>V	-	-	-	-	23	31
	суфіксація	N+s(ian)>V	2	-	-	1	-	-
		N+ize>V	-	-	-	-	1	4
	конверсія	N>V	21	55	62	5	2	1

Іменники-деривати	Конверсія	V>N	-	5	7	-	1	1
	суфіксація	V+el(s)>N	3	5	5	-	-	-
		V+er>N	-	4	12	-	-	1
		N+er>N	-	6	5	-	-	-
		V+ung>N	-	-	-	5	5	4
	слово- складання	N+N>N	86	44	57	7	-	-
		Adj+N>N	2	1	-	-	-	-
		V+N>N	8	16	19	-	-	-
	телескопія	>N	-	1	2	-	-	-

Аналіз матеріалу показує, що різним за способом словотворення та словотвірними моделями інструментальним дериватам (дієсловам та іменникам) притаманний яскравий мовний характер вираження інструментального змісту. Динаміку розвитку елементів словотвірного рівня обох мікрополів відображають кількісні показники частотності вживання певних словотвірних одиниць у давньо-, середньо- та ранньомовноанглійський періоди.

Висновки. Англійська мовна система VII-XVII ст. наділяє деривати властивістю конкретизувати та спеціалізувати їх інструментальне значення при вираженні як ЗНАРЯДДЯ, так і СПОСОБУ дії. Показово, що дієслова з префісальною моделлю деривації є конститuentами мікрополя СПОСОБУ, тоді як іменники-композиції домінують у мікрополі ЗНАРЯДДЯ. Частина словотвірних конститuentів наявна в обох мікрополях, що свідчить про існування спільних сегментів мікрополів ЗНАРЯДДЯ та СПОСОБУ, функціональне поєднання яких утворює ЗАСІБ виконання дії. Еволюція одиниць словотвірного рівня ФСПі в англійській мові VII-XVII ст. відбувалася під впливом як внутрішніх (зміни в системі словотворення), так і зовнішніх (зникнення жанру давньоанглійської поезії, іншомовні запозичення і т. ін.) факторів. Перспективою подальших розвідок слід вважати порівняльний аналіз діахронних процесів у словотвірному рівні ФСП інструментальності на різних етапах розвитку англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Проблемы функциональной грамматики (ПФГ): Полевые структуры / Отв. ред. А.В. Бондарко, С.А. Шубик. – СПб.: Наука, 2005. – 480 с.
2. Заметалина М.Н. Бытийность в функционально-семантическом пространстве русского языка (диахрония и синхрония): Автореф. дис. ... доктора филол. наук: 10.02.01 / Волгоградский гос. пед. ун-т. – Волгоград, 2002. – 34 с.
3. Ямшанова В.А. Категория инструментальности в немецком языке. – Л.: Из-во ЛФЭИ. – 1991. – 159 с.
4. Фефилов А.И. Морфотемный анализ единиц языка и речи. – Ульяновск: УлГУ, 1997. – 246 с.
5. Мурзіна Л.А. Словотвірна категорія інструментальності у її зв'язках із синтаксичною структурою мови // Мовознавство. – К., 1996. – №2/3. – С. 64-67.
6. Кобцева А.В. Категория инструментальности и способы ее экспликации в текстах газетно-публицистического стиля русского и немецкого языков: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. – Ставрополь, 2006. – 186 с.
7. Псарева Г.А. Морфотемный анализ инструментальных существительных немецкого языка: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Нижегородский гос. ун-т. – Н. Новгород, 2002. – 21 с.
8. Толстова Н.А. Словообразовательная категория названий орудий труда в современном русском литературном языке. Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. – Ставрополь, 2006. – 188 с.
9. Иштуганова Г.Р. Взаимосвязь полей агенса и инструмента в немецком словообразовании // Вопросы функционирования языковых единиц. – Уфа, 2004. – С. 37-41.
10. Теория функциональной грамматики (ТФГ): Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность / неопределенность / Отв. ред. А.В. Бондарко. – СПб.: Наука, 1992. – 304 с.
11. Храковский В.С. Кратность // Теория функциональной грамматики. Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис. – М.: УРСС, 2003. – С. 124-152.
12. Бондарко А.В. Функциональная грамматика. – Л.: Наука, 1984. – 136 с.
13. Положин М.М. Диахронно-семантический аспект префиксального словообразования в английском языке. – Москва: Институт языкознания РАН, 1992. – 265 с.
14. Kastovsky D. The Derivation of Ornative, Locative, Ablative, Privative and Reversative Verbs in English: A Historical Sketch // English Historical Syntax and Morphology. Selected Papers from 11 ICEHL Santiago de Compostera 7-11 September 2000 / Ed. Fanego T. – Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publ., 2002. – Vol. 1. – P. 99-110.
15. Baugh A., Cable T. A History of the English Language. – London; New York: Routledge, 2003. – 447 p.
16. Fisiak J. A Short Grammar of Middle English. – Poznan: Wydawnictwo Poznańskie, 2004. – 131 p.
17. A History of the English Language / Ed. Hogg R.M., Denison. – Cambridge: CUP, 2006. – 510 p.
18. McConchie R. W. Fashionable Idiolects? The Use of the Negative Prefix *dis-* 1520-1620 // The History of English in Social Context / Eds. Kastovsky D., Mettinger A. – Berlin; N.Y.: Mouton de Gruyter, 2000. – P. 199-220.
19. Dalton-Puffer C. Are Shakespeare's Agent Nouns Different from Chaucer's? – On the dynamics of Derivational Sub-System // Studies in Early Modern English / Ed. Kastovsky D. – Berlin; N.Y.: Mouton de Gruyter, 1994. – P. 49-58.
20. Ryder M.E. Complex *-er* Nominals. Where Grammaticalization and Lexicalization Meet? // Between Grammar and Lexicon / Ed. Contini-Morava E. – Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publ., 2000. – P. 291-331.
21. Dalton Puffer C. The French Influence on Middle English Morphology: A Corpus Based Study of Derivation. – Berlin; N.Y.: Mouton de Gruyter, 1996. – 284 p.
22. Brinton L.J., Arnovick L.K. The English Language: A Linguistic History. – Toronto: CUP Canada, 2006. – 522 p.
23. Mitchell B., Robinson F.C. A Guide to Old English. – Malden (Mass.): Blackwell Publ., 2001. – 400 p.

Матеріал найшов до редакції 17.04. 2007 р.

Андрущенко Е.Ю. Словообразовательные единицы в структуре функционально-семантического поля инструментальности английского языка (диахронический аспект).

В статье освещены вопросы системного изучения дериватов с инструментальной семантикой и определения их места в структуре функционально-семантического поля инструментальности английского языка. Исследованы способы словообразования, деривационные модели и определены факторы, которые повлияли на эволюцию инструментальных дериватов в VII-XVII вв.

Andrushenko O. Yu. Derivatives in INSTRUMENT functional-semantic field structure of the English language (diachronic aspect).

The article focuses on INSTRUMENT derivatives system study and their place determination in corresponding functional-semantic field in the course of the English language historical development. It centers on INSTRUMENT

derivation means and model as well as factors that influenced upon INSTRUMENT derivatives evolution in VII-XVII centuries.